(૧૦)

સર્વવિશુદ્ધિ દ્વાર

(10)

Sarva Vishuddhi Dwār

પ્રતિજ્ઞા

(દોહરા)

Pratijnā

(Dohrā)

इति श्री नाटक ग्रंथमैं, कहौ मोख अधिकार ।
अब बरनौं संछेपसौं, सर्व विसुद्धी द्वार ।।१।।

Iti Shri Nātak granthmai, kahau mokh adhikār I
Ab barnau sanchhepsau, sarva visuddhi dwār II1II

સર્વ ઉપાધિરહિત શુદ્ધ આત્માનું સ્વરૂપ

(સવૈયા એકત્રીસા)

कर्मनिकौ करता है भोगनिकौ भोगता है,
जाकी प्रभुतामैं ऐसौ कथन अहित है ।

Sarva Upādhirahit Shuddh Ātmānu Swaroop

(Savaiyā Ekatrisā)

Karmanikau kartā hai bhognikau bhogtā hai,
Jāki prabhutāmai aisau kathan ahit hai ।

जामैं एक इन्द्री आदि पंचधा कथन नांहि,
सदा निरदोष बंध मोखसौं रहित है ।।

Jāmai ek indree ādi panchdhā kathan nāhi,
Sadā nirdosh bandh mokhsau rahit hai II

ग्यानकौ समूह ग्यानगम्य है सुभाव जाकौ,
लोकव्यापी लोकातीत लोकमैं महित है ।

Gyānkau samooh gyāngamya hai subhāv jākau,
Lokvyāpi lokāteet lokmai mahit hai I

सुद्ध बंस सुद्ध चेतनाकै रस अंस भरयौ,
ऐसौ हंस परम पुनीतता सहित है ।।२।।

Suddh bans suddh chetanākai ras ans bharyau,
Aisau hans param puneetatā sahit hai II2II

(દોહરા)

जो निहचै निरमल सदा, आदि मध्य अरु अंत ।
सो चिद्रूप बनारसी, जगत मांहि जयवंत ।।३।।

(Dohrā)

Jo nihachai nirmal sadā, ādi madhya aru ant I
So chidroop Banārasi, jagat māhi jayvant II3II

વાસ્તવમાં જીવ કર્મનો કર્તા-ભોક્તા નથી

(ચોપાઈ)

Vāstavmā Jeev Karmano Kartā-bhoktā Nathi

(Chopāi)

जीव करम करता नहि ऐसैं ।
रस भोगता सुभाव न तैसैं ।।
मिथ्यामतिसौं करता होई ।
गएं अग्यान अकरता सोई ।।४।।

Jeev karam kartā nahi aisai I
Ras bhogtā subhāv na taisai II
Mithyāmatisau kartā hoi I
Gaye agyān akartā soi II4II

અજ્ઞાનમાં જીવ કર્મનો કર્તા છે

(સવૈયા એકત્રીસા)

निहचै निहारत सुभाव याहि आतमाकौ,

आतमीक धरम परम परकासना ।

Ajnānmā Jeev Karmano Kartā Chhe

(Savaiyā Ekatrisā)

Nihchai nihārat subhāv yāhi ātamākau,

Ātmik dharam param parakāsnā ।

अतीत अनागत वरतमान काल जाकौ,
केवल स्वरूप गुन लोकालोक भासना ।।

Ateet anāgat vartamān kāl jākau,
Keval swaroop guna lokālok bhāsanā II

सोई जीव संसार अवस्था मांहि करमकौ,
करतासौ दीसै लीए भरम उपासना ।

Soi jeev sansār avasthā māhi karamkau,
Kartāsau deesai leeye bharam upāsanā I

यहै महा मोहकौ पसार यहै मिथ्याचार,
यहै भौ विकार यह विवहार वासना ।।५।।

Yahai mahā mohkau pasār yahai mithyāchār,
Yahai bhau vikār yah vivahār vāsanā ll5ll

જેમ જીવ કર્મનો અકર્તા છે
તેમ અભોક્તા પણ છે

(ચોપાઈ)

Jem Jeev Karmano Akartā Chhe
Tem Abhoktā Pan Chhe

(Chopāi)

यथा जीव करता न कहावै ।
तथा भोगता नाम न पावै ।।
है भोगी मिथ्यामति मांही ।
गयैं मिथ्यात भोगता नांही ।।६।।

Yathā jeev kartā na kahāvai I
Tathā bhogtā nām na pāvai II
Hai bhogi mithyāmati māhi I
Gayai mithyāt bhogtā nāhi II6II

અજ્ઞાની જીવ વિષયનો ભોક્તા છે, જ્ઞાની નથી

(સવૈયા એકત્રીસા)

जगवासी अग्यानी त्रिकाल परजाइ बुद्धी,
सो तौ विषै भोगनिकौ भोगता कहायौ है ।

Ajnāni Jeev Vishayno Bhoktā Chhe, Jnāni Nathi

(Savaiyā Ekatrisā)

Jagvāsi agyāni trikāl parjāi buddhi,
So tau vishai bhognikau bhogtā kahāyau hai I

समकिती जीव जोग भोगसौं उदासी तातैं,
सहज अभोगता गरंथनिमैं गायौ है ।।

Samkiti jeev jog bhogsau udāsi tātai,
Sahaj abhogtā garanthnimai gāyau hai II

याही भांति वस्तुकी व्यवस्था अवधारि बुध,
परभाउ त्यागि अपनौ सुभाउ आयौ है ।

Yāhi bhānti vastuki vyavasthā avdhāri budh,
Parbhāu tyāgi apnau subhāu āyau hai ।

निरविकल्प निरुपाधि आतम अराधि
साधि जोग जुगति समाधिमैं समायौ है ।।७।।

Nirvikalp nirupādhi ātam arādhi
Sādhi jog jugati samādhimai samāyau hai ।।7।।

જ્ઞાની કર્મના કર્તા-ભોક્તા નથી એનું કારણ

(સવૈયા એકત્રીસા)

चिनमुद्राधारी ध्रुव धर्म अधिकारी गुन,
रतन भंडारी अपहारी कर्म रोगकौ ।

Jnāni Karmanā Kartā-bhoktā Nathi Enu Kāran

(Savaiyā Ekatrisā)

Chinmudrādhāri dhruv dharma adhikāri guna,
Ratan bhandāri apahāri karma rogkau I

प्यारौ पंडितनकौं हुस्यारौ मोख मारगमैं,
न्यारौ पुदगलसौं उज्यारौ उपयोगकौ ।।

Pyārau panditankau husyārau mokh māragmai,
Nyārau pudgalsau ujyārau upyogkau II

जानै निज पर तत्त रहै जगमैं विरत्त,
गहै न ममत्त मन वच काय जोगकौ ।

Jānai nij par tatt rahai jagmai viratt,
Gahai na mamatt mann vach kāy jogkau I

ता कारन ग्यानी ग्यानावरनादि करमकौ,
करता न होइ भोगता न होइ भोगकौ ।।८।।

Tā kāran gyāni gyānāvaranādi karamkau,
Kartā na hoi bhogtā na hoi bhogkau II8II

(દોહરા)

निरभिलाष करनी करै, भोग अरुचि घट मांहि ।

तातैं साधक सिद्धसम, करता भुगता नांहि ।।९।।

(Dohrā)

Nirabhilāsh karni karai, bhog aruchi ghat māhi I

Tātai sādhak siddhasam, kartā bhugtā nāhi II9II

અજ્ઞાની જીવ કર્મનો કર્તા-ભોક્તા છે એનું કારણ

(કવિત્ત)

ज्यौं हिय अंध विकल मिथ्यात धर,
मृषा सकल विकलप उपजावत ।

Ajnāni Jeev Karmano Kartā-bhoktā Chhe Enu Kāran

(Kavitt)

Jyau hiy andh vikal mithyāt dhar,
Mrushā sakal vikalap upjāvat ।

गहि एकंत पक्ष आतमकौ,
करता मानि अधोमुख धावत ।।

Gahi ekant paksh ātamkau,
Kartā māni adhomukh dhāvat II

त्यौं जिनमती दरवचारित्री,
कर करनी करतार कहावत ।

Tyau Jinamati daravchāritri,
Kar karni kartār kahāvat ।

वंछित मुकति तथापि मूढ़मति,
विन समकित भव पार न पावत ।।१०।।

Vanchhit mukti tathāpi moodhmati,
Vin samkit bhav pār na pāvat II10II

વાસ્તવમાં જીવ કર્મનો અકર્તા છે એનું કારણ

(ચોપાઈ)

Vāstavmā Jeev Karmano Akartā Chhe Enu Kāran

(Chopāi)

चेतन अंक जीव लखि लीन्हा ।
पुद्गल कर्म अचेतन चीन्हा ।।
वासी एक खेत के दोऊ ।
जदपि तथापि मिलैं नहि कोऊ ।।११।।

Chetan ank jeev lakhi leenhā I
Pudgal karma achetan cheenhā II
Vāsi ek khet ke dou I
Jadapi tathāpi milai nahi kou II11II

(દોહરા)

निज निज भाव क्रियासहित, व्यापक व्यापि न कोइ ।
कर्त्ता पुद्गल करमकौ, जीव कहांसौं होइ ।।१२।।

(Dohrā)

Nij nij bhāv kriyāsahit, vyāpak vyāpi na koi I
Karttā pudgal karamkau, jeev kahāsau hoi II12II

અજ્ઞાનમાં જીવ કર્મનો કર્તા અને જ્ઞાનમાં અકર્તા છે

(સવૈયા એકત્રીસા)

जीव अरु पुद्गल करम रहैं एक खेत,
जदपि तथापि सत्ता न्यारी न्यारी कही है ।

Ajnānmā Jeev Karmano Kartā Ane Jnānmā Akartā Chhe

(Savaiyā Ekatrisā)

Jeev aru pudgal karam rahai ek khet,
Jadapi tathāpi sattā nyāri nyāri kahi hai ।

लक्षन स्वरूप गुन परजै प्रकृति भेद,
दुहूमैं अनादिहीकी दुविधा ह्वै रही है ।।

Lakshan swaroop guna parjai prakruti bhed,
Duhoomai anādiheeki duvidhā vhai rahi hai II

एतेपर भिन्नता न भासै जीव करमकी,
जौलौं मिथ्याभाव तौलौं ओंधि बाउ वही है ।

Etepar bhinnatā na bhāsai jeev karamki,
Jaulau mithyābhāv taulau ondhi bāu vahi hai I

ग्यानकै उदोत होत ऐसी सूधी द्रिष्टि भई,
जीव कर्म पिंडकौ अकरतार सही है ।।१३।।

Gyānkai udot hot aisi soodhi drishti bhai,
Jeev karma pindkau akartār sahi hai II13II

(દોહરા)

एक वस्तु जैसी जु है, तासौ मिलैं न आन ।
जीव अकरता करमकौ, यह अनुभौ परवांन ।।१४।।

(Dohrā)

Ek vastu jaisi ju hai, tāsau milai na ān I
Jeev akartā karamkau, yah anubhau parvān II14II

અજ્ઞાની જીવ અશુભ ભાવોનો કર્તા હોવાથી ભાવકર્મનો કર્તા છે

(ચોપાઈ)

Ajnāni Jeev Ashubh Bhāvono Kartā Hovāthi Bhāvkarmano Kartā Chhe

(Chopāi)

जो दुरमती विकल अग्यानी ।
जिन्हि सु रीति पर रीति न जानी ।।
माया मगन भरमके भरता ।
ते जिय भाव करमके करता ।।१५।।

Jo durmati vikal agyāni I
Jinhi su reeti par reeti na jāni II
Māyā magan bharamke bhartā I
Te jiy bhāv karamke kartā II15II

(દોહરા)

जे मिथ्यामति तिमिरसौं, लखै न जीव अजीव ।
तेई भावित करमके, करता होंहि सदीव ।।१६।।

(Dohrā)

Je mithyāmati timirsau, lakhai na jeev ajeev I
Tei bhāvit karamke, kartā hohi sadeev II16II

जे असुद्ध परनति धरैं, करैं अहं परवांन ।
ते असुद्ध परिनामके, करता होंहि अजान ।।१७।।

Je asuddh parnati dharai, karai aham parvān I
Te asuddh parināmke, kartā hohi ajān II17II

આ વિષયમાં શિષ્યનો પ્રશ્ન

(દોહરા)

Ā Vishaymā Shishyano Prashna

(Dohrā)

शिष्य कहै प्रभु तुम कह्यौ, दुबिधि करमकौ रूप ।
दरव कर्म पुद्गल मई, भावकर्म चिद्रूप ।।१८।।

Shishya kahai Prabhu Tum kahyau,
Dubidhi karamkau roop I
Darav karma pudgal mai, bhāvkarma chidroop II18II

करता दरवित करमकौ, जीव न होइ त्रिकाल ।
अब यह भावित करम तुम, कहौ कौनकी चाल ।।१९।।

Kartā darvit karamkau, jeev na hoi trikāl I
Ab yah bhāvit karam Tum, kahau kaunki chāl II19II

करता यातौ कौन है, कौन करै फल भोग ।
कै पुद्गल कै आतमा, कै दुहुंकौ संजोग?।।२०।।

Kartā yātau kaun hai, kaun karai fal bhog I
Kai pudgal kai ātmā, kai duhukau sanjog? II20II